

Made in Holland
Een kort verhaal van Eveline Karman

Vijf mei 2020

Hij trekt zich onhandig omhoog op de barkruk die voor mijn open keuken staat. Zijn been trekt. 'Schotwond,' mompelt hij, als hij me ziet kijken.

Ik schat hem zeker begin negentig; de man met het witte piekhaar en de minstens zo witte snor. Op zijn colbertjasje prijkt een Canadees vlaggetje boven een gebloemd lintje.

Ik glimlach beleefd, zoals ik doe naar alle gasten in mijn bescheiden themarestaurant hier in Ottawa. Gasten zijn inkomsten. En inkomsten zijn belangrijk, nietwaar?

Hij knikt terug, fragiel en broos en met een blik die gelatenheid uitstraalt. Als ik hem de menukaart heb gegeven, open ik de koelkast en trek de grote pan eruit. Ik hoop maar dat ik genoeg nootmuskaat heb toegevoegd.

Hij ziet de klompsticker die mijn dochter onlangs op de metalen koelkastdeur plakte.

'I hate Holland.'

Zijn woorden galmen na in de ruimte. Hoorde ik dat goed? Het klonk niet erg vriendelijk. Het jonge stel aan het tafeltje in de hoek verstond de woorden van het oude mannetje in elk geval wel. Verstoord kijkt de vrouw op van haar chocolademousse.

De oude man deert het niet. Opzichtig wijst hij naar zijn been. 'Operatie Neptune, juni 1944.'

De jonge vrouw kijkt nu weg. Voor haar is de hele tweede wereldoorlog een ver-van-mijn-bedshow. Oninteressant. Iets van te lang geleden.

De schouders van de oude man zakken omlaag. De verslagenheid die hij uitstraalt, zorgt ervoor dat ik een pijnscheut in mijn hart voel. Ik pak een fles oranjebitter van de plank pak, schenk hem een glas in, en schuif het naar hem toe. Ik denk niet dat hij weet wat het betekent, maar ik importeerde een paar flessen voor Koningsdag en deze bleef over.

'Proost' zeg ik. Als ik daarna bij hem kom staan en het schaaltje paneermeel op het aanrechtblad zet, pal voor zijn neus, kijkt hij me dankbaar aan. Hij weet dat ik naar hem zal luisteren.

Ik wurm mijn handen door de salpicon, vorm balletjes en rol ze door het korrelige kruim.

'Ik had werkelijk geen idee wat me vanaf Normandië te wachten stond. Geen enkel vermoeden. Maar terug konden we niet. De hel, mevrouw, dat was het.'

Als ik de balletjes door het geklopte ei heb gehaald en ze daarna nog een keer door het paneermeel rol, zie ik hem een traan wegpinken. Zijn schouders staan krommer dan toen hij binnenkwam en zijn ogen lijken troebeler.

'Twintig kilo uitrusting droeg ik. Het weer was beroerd en de Duitsers steeds verbeterd. Misschien verveel ik u met mijn verhaal, maar ik herinner me alles nog zo goed. Elke nacht weer opnieuw. Ik voel de slagregen telkens weer in mijn gezicht. Met mijn maten veroverde ik terrein om te voorkomen dat er nog meer bruggen werden opgeblazen. Uiteindelijk kwam ik in Holland terecht. Bij de kaaskoppen.' Hij spuugt het laatste woord bijna uit. Ik kijk naar mijn werkschoenen met stalen neus. Met een stuk folie dek ik het bord af en zet het in de koelkast. Het bord met eenzelfde vulling dat ik er een half uur geleden in zette, haal ik eruit. Ik wil het verhaal van de man niet verstoren door achter in de kleine keuken een doek te pakken. Een beetje onwennig veeg ik mijn handen daarom provisorisch af aan mijn koksbuis.

'Bijna al mijn makkers verloor ik in Nederland. En mijn broer. Ik eindigde in het bataljon van de Seaforth Highlanders. Tweede Infanterie. We staken een rivier over, de IJssel, ik vergeet het nooit. Het was februari en alles was zo idioot koud en nat. Ik vond het vreselijk, de donkere wolken. De snijdende wind. De rijen juichende mensen met vlaggetjes deden me nog minder omdat ik de dag daarvoor mijn beste vriend verloren had bij Gorssel.' Hij spreekt het uit als Korsel. 'Nog steeds zie ik Nathan voor me. Zijn opengereten gezicht in dat natte gras.'

Stilletjes schenk ik zijn glas oranjebitter bij en knik hem bemoedigend toe. Praat maar oude man, denk ik, ik luister wel. Je hebt geen idee dat jij, met dat kreupele been dat je al je hele leven met je meetorst, de reden bent dat ik hier kan zijn, in het verre Ottawa, in vrijheid en met trots. Deze man is er de reden van dat ik mijn meisjesdroom, een eigen zaak, kon najagen. Hij is er de reden van dat mijn moeder nog leeft. Dat ik er ben. En dat mijn dochter bestaat.

De oude man is nog niet klaar met zijn verhaal. Een druppel jenever valt op de bar als hij met trillende handen een slok neemt en weer verder praat. 'Ik wilde zo graag naar huis. Naar mijn jeugd die ik had achtergelaten en die ik daar terug dacht te vinden. Maar ik lag in een

vreemd ziekenhuis en kon niet weg. Wat kreeg ik ongelooflijk de pest aan dat Nederland, met z'n natte baggerzooi. De vrieskou. De rijen vol witte kruisen waar mijn vrienden begraven liggen. Nog steeds kan ik geen Hollander, zelfs geen koe zien.'

Met de schuimspaan haal ik de frituurpan leeg, pak een bord van de plank en wip mijn baksel voorzichtig op een servet met Delftsblauw motief.

'Waarom zit er eigenlijk een sticker van een klomp op je koelkast?' Ik krijg een brok in mijn keel. Vlug vul ik een glas onder de kraan en drink het in één teug leeg. Hij heeft het niet gezien, het bordje bij de ingang. En de foto van Willem-Alexander en Maxima zegt hem natuurlijk ook niets. Wat kan ik zeggen? Ik kijk naar de klomp met oogjes erop en denk aan mijn dochter, aan haar vrolijke blik toen ze de sticker van oma kreeg. In haar barbiemaillot rende Anne naar de koelkast, pulkte met haar kleine vingers de rug los en plakte hem scheef op de deur. Mijn hart gloeit als ik aan haar denk, aan die zonnige middag in de week dat mijn ouders hier op bezoek waren. Helemaal in Ottawa. En dat allemaal omdat René en ik hier zo graag wilden wonen. Mijn zus was net overleden en het was het moment voor bezinning. Voor grote stappen. Wat zou ze trots geweest zijn dat ik onze jeugddroom heb waargemaakt. Ook deze man verloor degenen van wie hij gehouden heeft. De Tweede Wereldoorlog is vandaag vijfenzeventig jaar voorbij en tot vandaag kon ik me er nooit iets bij voorstellen, bij al de veteranen in legerjasjes vol medailles tijdens saaie herdenkingen op televisie. Bij al hun pijn.

Kordaat til ik het schaalpje op en houd het de oude man voor. Hij staart er verbaasd naar. Voorzichtig neemt hij een balletje in zijn hand, hapt onwennig een stukje weg. Ik zie dat zijn ogen glans krijgen.

'I like this,' smakt hij goedkeurend en zijn hand reikt opnieuw omhoog, richting het bord op het werkblad. 'May I?'

'Bitterballen,' knik ik. 'From Holland.' Vol respect schuif ik alles naar hem toe.

'Hello Holland,' murmelt hij. 'Welcome back.' En met zijn tanige vingers dipt hij de tweede bal in de mosterd en knipoogt naar me.